

Sygn. akt IVU 331/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Danuta Domańska

Protokolant st. sekr. sądowy Anita Studzińska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2016 r. w Toruniu

sprawy **Z. D.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o uchylenie decyzji ostatecznej

na skutek odwołania Z. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 21 grudnia 2015 r. nr (...)

oddala odwołanie.

/-/SSO Danuta Domańska

Sygn. akt: IVU 331/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 grudnia 2015 r. znak:(...)ZUS Oddział w T., działając na podstawie art. 83a ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 121 ze zm.) w związku z art. 155 ustawy Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U. z 2013r. poz. 267 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 08.10.2015r. odmówił Z. D. uchylenia decyzji z dnia 21.10.2014r. o przyznaniu emerytury oraz z dnia 27.03.2015r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, iż zgodnie z art. 83a ust.2 w/w ustawy decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego Sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Jednakże według art. 83a ust.4 unormowania przepisów ust.1-3 nie stosuje się w postępowaniu o uchylenie uprawnień do emerytur i rent i ich wysokości. Przepis ten więc wyłącza możliwość zastosowania do decyzji z zakresu emerytur i rent trybu ponownego ustalenie prawa lub zobowiązania, uregulowanego w art. 83a ust.1 i 3. W tym zakresie ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawiera unormowania szczególne – art. 109 – art.114. Wyłącza on również zastosowanie do decyzji emerytalno – rentowych przepisów kodeksu postępowania administracyjnego o zmianie, uchyleniu lub unieważnieniu decyzji administracyjnych, czyli art. 154, art. 155 i art. 156 i nast. K.p.a. ZUS wskazał, że przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewidują jedynie ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w trybie wznowienia postępowania (art. 114 w/w ustawy). Brak jest natomiast

uregulowań, które przewidywałyby możliwość zmiany, uchylenia lub unieważnienia prawomocnych decyzji Zakładu z zakresu emerytur i rent w trybach przewidzianych w przepisach art. 154, 155, 156 k.p.a. Zastosowania tych przepisów nie można wywodzić z brzmienia art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż prowadziłoby to do obejścia jednoznacznie brzmiącego wyłączenia uregulowanego w art. 83a ust.4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym organ rentowy uznał, że brak jest podstaw prawnych do uchylenia decyzji z zakresu ustalenia prawa do emerytury, a także jej wysokości w trybie wynikającym z Kodeksu postępowania administracyjnego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł Z. D., twierdząc, że organ rentowy błędnie przyjął, iż w niniejszej sprawie nie mogą mieć zastosowania przepisy kpa dotyczące uchylenia decyzji ostatecznych. Ubezpieczony wniósł o zmianę powyższej decyzji poprzez uchylenie decyzji z dnia 21.10.2014r. i z dnia 21.03.2015r.

/odwołanie w aktach IVU 85/16/.

Pozwany organ rentowy złożył odpowiedź na odwołanie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Toruniu ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. D. (ur. (...)) złożył w dniu 16.10.2014r. w organie rentowym wniosek o prawo do emerytury. Decyzją z dnia 21.10.2014r. (...) ZUS, na podstawie art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 01.10.2014r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Decyzja ta jest prawomocna.

DOWÓD: - wniosek emerytalny – k. 1-4 akt emerytalnych, decyzja ZUS z dnia 21.10.2014r. – k. 45 akt emerytalnych, okoliczności bezsporne.

Decyzją z dnia 05.03.2015r. Prezes KRUS przyznał Z. D. prawo do emerytury rolniczej od dnia 1.11.2014r. Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji, zarzucając jej:

1. nieuwzględnienie w części składkowej okresu zatrudnienia ubezpieczonego poza rolnictwem od 1964r. do 1980r. – 16 lat;
2. błędne obliczenie przez rolniczy organ rentowy w części składkowej emerytury ilości lat opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników przez ubezpieczonego.

Wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2015r. Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie ubezpieczonego. Z. D. wniósł apelację od powyższego wyroku, która została wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 marca 2016 roku oddalona.

DOWÓD: - akta sprawy – IVU 543/15 – załącznik do akt.

Decyzją z dnia 27.03.2015r. ZUS na podstawie art. 134 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS z urzędu wstrzymał Z. D. wypłatę emerytury od dnia 01.11.2014r., tj. od miesiąca, w którym ubezpieczony nabył prawo do korzystniejszej emerytury z KRUS. Decyzja ta jest prawomocna.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 27.03.2015r., okoliczności bezsporne.

W dniu 08.10.2015r. Z. D. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w T. wniosek o uchylenie decyzji ostatecznej z dnia 21.10.2014r. znak: (...)o przyznaniu emerytury pracowniczej z FUS. We wniosku ubezpieczony wskazał, iż przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej nie zaliczono mu okresu zatrudnienia oraz odbywania zasadniczej służby wojskowej w latach 1964- 1980, ponieważ okres ten został zaliczony przez ZUS Oddział w T. do okresów składkowych, na podstawie których przyznano mu emeryturę pracowniczą w decyzji z dnia 21 października 2014r. – zgodnie z art. 25 ust.2a ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ponadto przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej nie zaliczono mu okresu uiszczania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników od dnia 1 grudnia 1980r. do dnia 26 lutego 1989r., gdyż ZUS Oddział w T. zaliczył ten okres

do okresów uzupełniających, na podstawie których przyznano ubezpieczonemu emeryturę pracowniczą w decyzji z dnia 21.10.2014r. – zgodnie z art. 20 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z. D. powołał się na art.124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu o świadczenia określone w ustawie, a więc także o emeryturę, stosuje się przepisy k.p.a. Z mocy art. 155 k.p.a. decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony. Przepis art. 154 § 2 stosuje się odpowiednio, tj. organ wydaje decyzję w sprawie uchylenia lub zmiany dotychczasowej decyzji. Ubezpieczony podał, iż żaden przepis prawa powszechnie obowiązującego, w tym ustawy o emeryturach i rentach Z FUS nie wprowadza zakazu uchylenia decyzji ostatecznej na podstawie której przyznano prawo do emerytury pracowniczej. W konsekwencji uchylenia decyzji ZUS z dnia 21.10.2014r. zostanie ubezpieczonemu przyznana emerytura rolnicza w wysokości wyższej niż obecnie wypłacana.

DOWÓD: - wniosek o uchylenie decyzji ostatecznej- w aktach ZUS.

Zaskarżoną decyzją z dnia 21.12.2015r. ZUS Oddział w T., na podstawie art. 83a ust.4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 121 ze zm.) w związku z art. 155 ustawy Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U z 2013r. poz. 267 ze zm.) odmówił uchylenia decyzji z dnia 21.10.2014r. o przyznaniu emerytury oraz z dnia 27.03.2015r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 21.12.2015r.- w aktach ZUS.

Z. D. wniósł odwołanie od tej decyzji bezpośrednio do Sądu Okręgowego w Toruniu. Postanowieniem z dnia 25.01.2016r. Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T..

DOWÓD: - akta sprawy IVU 85/16.

Sąd Okręgowy w Toruniu zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, dotyczących Z. D.. Sąd dał wiarę wszystkim powyższym dokumentom, jako że były one jasne, logiczne i zrozumiałe. Również żadna ze stron nie kwestionowała wiarygodności powołanych wyżej dokumentów, stanowiących dowody w przedmiotowej sprawie. Należy wskazać, że stan faktyczny był w niniejszej sprawie bezsporny – przedmiotem sporu była kwestia prawna, o czym będzie szerzej mowa w dalszej części niniejszego uzasadnienia.

Odwołanie wniesione przez ubezpieczonego nie jest uzasadnione, stąd podlegało oddaleniu.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia prawidłowości odmowy uchylenia przez ZUS prawomocnej decyzji ZUS z dnia 21.10.2014r. o przyznaniu prawo do emerytury i prawomocnej decyzji ZUS z dnia 27.03.2015r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury.

Zdaniem Sądu decyzja organu rentowego jest prawidłowa, brak jest bowiem podstaw prawnych do zastosowania w niniejszej sprawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego regulujących uchylanie decyzji ostatecznych.

Ubezpieczony wskazywał na możliwość zastosowania przepisu art. 155 k.p.a., według którego „ decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony. Przepis art. 154 § 2 k.p.a. stosuje się odpowiednio” (właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylenia lub zmiany dotychczasowej decyzji).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie jest możliwe zastosowanie przepisu art. 155 k.p.a., gdyż przepisy szczególne sprzeciwiają się uchyleniu decyzji przyznającej prawo do emerytury i wstrzymującej jej wypłatę.

W pierwszej kolejności przytoczyć należy treść art. 180 § 1 k.p.a., zgodnie z którym - „w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach.”

§ 2 stanowi, iż – „, przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy wynikające z przepisów o ubezpieczeniach społecznych, o zaopatrzeniach emerytalnych i rentowych, o funduszu alimentacyjnym, a także sprawy wynikające z przepisów o innych świadczeniach wypłacanych z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne.”

Z powyższych przepisów wynika wprost, że przepisy o ubezpieczeniach społecznych dotyczące zaopatrzenia emerytalnego mają pierwszeństwo przed przepisami kodeksu postępowania administracyjnego jedynie o tyle, o ile zawierają odrębności w stosunku do regulacji zawartych w k.p.a. Jest to zasada posiłkowego stosowania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Wynika ona też z przepisu art. 124 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, według którego - „w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w ustawie (emerytalnej) stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej.” Zasada posiłkowego stosowania przepisów k.p.a. jest również uregulowana w art. 123 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym „, w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.”

Odnosząc się do powyższych regulacji wskazać należy, że przepisy k.p.a. nie mogą być zastosowane w niniejszej sprawie, bowiem zarówno przepisy ustawy emerytalnej, jak i przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zawierają odrębne uregulowania spornej materii.

Przepisem szczególnym jest art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowi on, że:

Art. 83a ust.1 „, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

2. Decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

3. W sprawach rozstrzygniętych orzeczeniem właściwego sądu Zakład, na podstawie dowodów lub okoliczności, o których mowa w ust. 1:

1) wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo lub określającą zobowiązanie, jeśli jest to korzystne dla zainteresowanego;

2) występuje do właściwego sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się w postępowaniu o ustalenie uprawnień do emerytur i rent i ich wysokości.

Oznacza to, że przepis art. 83a ust.4 ustawy systemowej wyklucza zastosowanie szczególnych trybów weryfikacji prawomocnych decyzji w postępowaniu o ustalenie uprawnień do emerytur i rent i ich wysokości. Oznacza to, że w powyższym zakresie znajduje zastosowanie ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przepisy art. 109 – 114 ustawy. Przepisy te jednak nie przewidują możliwości uchylecia prawomocnej decyzji ZUS w przedmiocie prawa do emerytury z uwagi na interes strony.

Teza ta znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym. Przykładowo należy tu wskazać na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 grudnia 2007r. III AUa 1078/07 OSP 2009/7-8/, OSA 2009/4/84 – 93 – o treści „, w odniesieniu do emerytur i rent nie ma prawnej możliwości stwierdzenia nieważności decyzji wydanej przez organ emerytalno – rentowy”. Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 10 lipca 2013r. IVU 609/13 Lex nr 1716166 zawarł również pogląd, iż „, regulacja w art. 83a ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest wyczerpująca i odrębna, co w zasadzie wyłącza stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego”. Powyższe poglądy Sąd Okręgowy podziela w całości i uważa, iż odwołanie ubezpieczonego podlega oddaleniu, gdyż brak jest podstaw do uchylenia prawomocnych decyzji wskazanych w zaskarżonej decyzji na podstawie art. 155 k.p.a., skoro kwestie związane z uchylaniem prawomocnych decyzji ZUS uregulowane są w art. 83 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które stanowią lex specialis w stosunku do regulacji k.p.a., a przepisy te nie przewidują możliwości uchylenia prawomocnej decyzji ZUS w przedmiocie przyznania prawa do emerytury i wstrzymania wypłaty emerytury z uwagi na interes strony.

W tym stanie rzeczy odwołanie ubezpieczonego, z powodu braku podstaw do jego uwzględnienia, zostało oddalone na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Przewodnicząca

S.S.O. Danuta Domańska